

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Kdor je Slovenec, bo šel z nami.

Načelnik SLS dr. Korošec je na shodu naše stranke v Ljubljani v nedeljo, dne 23. novembra, pozval vse Slovence, najsi pripadajo tej ali oni stranki, da pristopijo enotni fronti slovenskega ljudstva ter glasujejo pri volitvah v narodno skupščino za kandidatne liste SLS, ki je voditeljica in reprezentantinja slovenskega naroda v njegovem boju za enakopravnost in samostojnost. Rekel je doslovno: »Pričakujemo, da pristaši drugih strank tudi pri teh volitvah ne bodo oslabili slovenske fronte, slovenske reprezentance, temveč tudi tokrat zapostavili za trenutek svoje strankarske interese ter glasovali enodušno za slovensko stvar. Sedaj se bližajo naše želje k uresničenju, sedaj nastopajo vsled tega najbolj kritični časi, sedaj še pridejo poslednji naporji protivnikov, da nas vržejo nazaj in ob tla, zato je treba sedaj močne, složne, enotne slovenske fronte. Ne glasuje se sedaj za stranko, ampak za Slovenstvo. Kdor je Slovenec, bo šel z nami.«

Povabilo dr. Korošca je naslovljeno na dve strani: na politične zaveznike in na politične nasprotnike.

Izmed zaveznikov pride v glavnem v poštev Radič in njegovi republikanci. Radič namerava v Sloveniji vložiti svoje kandidatne liste. Ta njegova namera ni upravičena v nobenem ozirju. Naša stranka v zvezi z bosansko-hercegovo muslimansko stranko tvori z Radičevimi strankami federativni blok. Federacija pomeni zvezo avtonomnih pokrajin ali dežel v skupno državo. SLS je istinsko avtonomna stranka in uresničenje njenega programa pomenja realiziranje federativne ideje. Radič je po svojem programu tudi avtonomist ter je kot bazo za razgovore o sporazumu med Srbi, Hrvati in Slovenci določil program Hrvatske zajednice, ki je avtonomističen in popolnoma sličen programu SLS. Čemu torej proti avtonomističnemu programu staviti v protivnost isti avtonomistični program ter tako cepati pristaše avtonomistične in federativne ideje?

Kar se tiče republikanizma, je samostojno nastopanje Radiča v Sloveniji ravno tako neupravičeno, ker SLS razširjenju republikanske ideje v Sloveniji ne dela nobenih ovir, marveč ji dovoljuje svoboden razvoj in svobodno pot. SLS otvarja vrata vsakemu republikancu, samo da je pristaš avtonomistične ideje. Dr. Korošec je o tem rekel preteklo nedeljo v Ljubljani: »Vidi se, da Radič ne pozna niti programatičnega stališča naše stranke, kakor se je ponovno, zadnjikrat v Celju, formuliralo, niti faktičnega razpoloženja v njej. Poslednji dogodki so tako vplivali kakor na druge, tako tudi na naše pristaše, da lahko rečemo, da je med nami več in bolj resničnega ter resnega republikanstva, nego ga je zadnji čas bilo v Radičevi stranki, kjer so kar iz rokava sipali monarhistične formule.«

Kakor ja kandidatura Radičeve stranke v Sloveniji s programatičnega stališča neupravičena, tako je z ozirom na integriteto slovenskega ozemlja naravnost nedopustna in škodljiva. Dr. Korošec je to precizno izrazil s temi besedami: »Radičeva stranka s svojimi kandidaturami po Slovenskem namerava dvoje: Priboriti si s Slovenci Prekmurje ter ga uvesti v hrvatski narodni in kulturni krog, ter drugo: Vpreči Slovence v svoj hrvatski voz. Slovenci, ki k temu pripomagajo, bodisi preko Radičeve stranke, ali preko Prepeluhove stranke, se udeležijo izdajstva nad delom slovenske zemlje, nad našim lepim Prekmurjem. Česar nam niso pogoltnili Italijani, odkupili Nemci, zadržali še Madžari, to še hočejo sedaj zmanjšati tudi Radičevci. Pri njih je to grd imperializem, pri Prepeluhu pa je narodno izdajstvo v zameno ene dvomljive kandidature.« Ako bi Radičeva stranka hotela uresničiti svoje aspiracije na Prekmurje, bi to i preko volitev mogel biti kamen razdora med Slovenci in Hrvati.

Povabilo SLS je tudi naslovljeno na take, ki so med Slovenci dosedaj bili ali še so pristaši drugih strank, katere stoji v večji ali manjši borbi s SLS. Med delavci je mnogo takšnih ljudi, ki niso formalno včlanjeni pri SLS, pa vendar upoštevajo njeno energično borbo za slovensko ljudstvo in vse njegove sloje in stanovce. Ti se ne bodo pomišljali, ker za to ni potrebe, marveč bodo glasovali za stranko slovenskega ljudstva. In če bi tudi po kakšnem nesrečnem slučaju ali iz drugih razlogov bili zabredli v socialdemokratsko ali komunistično stranko, ni v tem nobene ovire, da ne bi mogli pri volitvah se spomniti svojega slovenskega pokolenja ter podpreti tisto stranko, ki hoče ne samo obstoj, marveč razvoj in napredek slovenskega naroda.

Tudi med kmeti je še dokaj takšnih oseb, ki še niso popolnoma obrnile hrbet Samostojni kmetijski stranki. Večina našega kmetijskega ljudstva je — hvala Bogu — že davno uvidela, da je takozvana Samostojna kmetijska stranka grobarica slovenske samostojnosti. Je pa še dosti takih ljudi na deželi, ki še niso storili zadnjega koraka ter pristopili v krog tistih kmetov, ki so v resnici samostojni, ker se pod zastavo SLS stranke borijo za slovensko samostojnost. Volitve 8. februarja jim bodo olajšale ta zadnji korak.

O samostalni demokratski stranki pa je dr. Korošec izjavil: »Da samostalna demokratska stranka ne bo bita slovenska stranka, ne bo bita zastopnica slovenskih interesov, to je izven razprave.« Ni to samo izven razprave, marveč izven vsakega dvoma. Demokratsko glavno glasilu »Jutro« imenuje v svojem broju dne 26. novembra klic po enotni slovenski fronti posledico izgubljenega ravnotežja.

Da, v naši državi je že davno izgubljeno ravnotežje radi tega, ker v njej ni enakovrednosti in enakopravnosti hrvatskega in slovenskega naroda s srbskim narodom. Centralizem je to ravnotežje pokvaril, ker je ustanovil hegemonijo srbskega naroda nad hrvatskim in slovenskim. Kjer je hegemonija, kjer je nadvlast, tam ni ravnotežja.

Mi hočemo državo, ki bo notranje uravnotežena med Srbi, Hrvati in Slovenci. Ako pa to hočemo, moramo vreči na tehnico vso težo skupne volje celokupnega slovenskega naroda. Zato je nujno potrebna složna in enotna in vsled svoje enotnosti močna in krepka slovenska fronta! Kdor je Slovenec, bo šel z nami! Sedaj ne gre za stranko, marveč gre za Slovenstvo!

Politični položaj.

Načrt PP režima za izvajanje terorja po celi državi pripravljen. Velike svote dispozicijskega fonda so izmetane za izjemno časopisje. Vlada je storila vse, da je spravila nekaj člankov, ki govorijo v njen prilog, v inozemske liste. Ti članki predvsem povdarjajo ter naglašajo, da pač ni bilo nobenega drugega izgleda, kakor vzpostavitev PP volilne vlade. Ti članki so po mnenju najvišjih režimovcev v drugih državah tolikanj utrdili in osigurali stališče vlade, da se bo lahko začelo z izvajanjem terorja. O Ljubi Jovanoviču razglasa, da bo podal te dni na vladin pritisk izjavo glede njegovega mišljenja o poslanski imuniteti po razpustu skupščine. Kakor že naglašeno, bo podal Jovanovič to izjavo na zapoved vlade, ker so režimovci uverjeni, da gleda opozicija na Jovanoviča kot na nepristransko in zaupanja vredno osebnost. Potom Jovanoviča hoče vlada javnost utrditi v prepričanju, da je poslanska imuniteta prenehala z razpustom skupščine. Koj za tem, ko bo Jovanovič podal to usodepolno izjavo, bode vlada nastopila proti opoziciji z izvajanjem terorja. Dr. Edo Lukinič je kot pravosodni minister zahteval od sodišč in od upravnih oblasti, da se mora ves obtožni material, ki leži proti posameznim poslancem pri sodiščih, uporabiti za takojšnje sodno postopanje. Vsakega poslanca pa, za katerega zakon zahteva zapor, naj se ga takoj vtakne pod ključ. Ravnokar naštetu so prerokbe iz Beograda, ki se bodo v najkrajšem času začele bridko uresničevati.

Pokret neodvisnih radikalov. Začetkom tedna se je sestal v Beogradu glavni odbor neodvisnih (Protičevih) radikalov. Navzog je bil tudi Nastas Petrovič poleg uglednih radikalov iz vseh okrajev Srbije, Vojvodine in Bosne. Na seji so sklenili sledeče resolucije: Glavni odbor je na današnjih dveh sejah razpravljal o političnem stanju v državi, ustvarjenem po razpustu narodne skupščine, in z razpisom novih volitev. Razpravljal je tudi o poročilih posameznih zastopnikov iz notranjosti države, o pokretu v radikalni stranki, da se radikalna stranka vrne k svojemu staremu programu in k svojim starim principom.

— Nato so bili storjeni različni sklepi in dana navodila za organizacijo neodvisnih radikalov v celi državi. Na teh sejah se je razpravljalo tudi o kandidacijah neodvisnih radikalov v vseh volilnih okrožjih po celi državi in so se razgovarjali o nositeljih takih kandidatnih list. Končni sklepi glede nosilcev list, kakor ostalih kandidatov neodvisnih radikalov, ki naj bi se kandidirali na teh listah, bodo izvršeni šele potem, ko bodo okrožne organizacije o teh stvareh odločevale. Določen je v glavnem tekst proglasa neodvisnih radikalov, ki se bode izdal na ljudstvo cele države.

Zborovanje muslimanov. Jugoslovanska muslimanska organizacija v Bosni sklicuje za 10. december volilno zborovanje cele stranke. Na zborovanju se bodo določile kandidatne liste, sestavil volilni proglas in izvolil nov centralni odbor.

Tajne pogodbe. Beograjska »Pravda« posveča veliko pozornost tajnim pogodbam, ki jih vlada pripravlja z Rimom in Bukarešto. Te tajne pogodbe so protiruskega značaja, uporabljale bi se pa tudi v varstvo sedanjih režimov: PP režima v Beogradu, fašistovskega v Rimu in liberalno-bojarskega v Bukarešti. Pri teh tajnih pogodbah ima poleg vlade glavno besedo Spalajkovič, ki deluje tudi v vladnem časopisju, da bi ljudstvo prepričal, da so tajne pogodbe potrebne.

Zastoj beneških pogajanj. Pogajanja v Benetkah so začela zastajati radi ogromnih italijanskih zahtev. Italijanske zahteve so pretirane, kljub temu, da vlada Pašič-Pribečević ravnotako preveč popušča napram italijanskim zahtevam. Ker se pogajanja ne morejo nadaljevati vsled nesporazumljenj v železniškem in prometnem vprašanju, je v Benetke odpotoval Bodrero, kjer se nahaja po na-

redbi vlade naš rimski poslanik Antonijevič. Ravnotako je potoval v Benetke pomočnik prometnega ministra Avramovič. V zvezi s temi pogajanj in v zvezi s sklepom tajne pogodbe med našo državo in Italijo se bodo med Pašič-Pribečevićev in Mussolinijevu vlado vršila pogajanja glede sestanka Mussolinija z Ninčičem, ki bi se imel vršiti v Benetkah ali v Rimu. — PP listi skušajo prikrivati veliko popustljivost in druge napake svoje vlade ter so si izbrali za žrtev člana jugoslovanske razmejitvene komisije majorja Markoviča, ki je bil pod Davidovičevu vlado postavljen na to mesto v zameno nekega podpolkovnika. Majorja Markoviča so sedaj odpoklicali, češ, da je samo on s svojo popustljivostjo dajal Italijanom pogum do velikih zahtev.

Naša država in Rusija. Beograjska »Pravda« trdi, da kaže sedanja vlada znake velike in neumestne agresivnosti proti Rusiji. Ko je češki zunanji minister dr. Beneš predlagal, naj države Male antante čimprej priznajo Rusijo ter se o tem razgovorijo na svoji v kratkem času sklicani konferenci, so se podali v beograjskem zunanjem ministrstvu z mrzlično naglico na delo, da bi kolikor toliko zamogli utemeljiti svoja nasprotstva do sedanje Rusije. Iz najbližje okolice zunanega in drugih ministrov je doznala »Pravda«, da je že pripravljena in najbrž tudi odposlana izjava, v kateri se povdarja, kako neutralna je bila doslej SHS vlada napram sovjetski Rusiji. — To seveda ni res pri številnih predpravicah in podporah, ki jih uživajo pri nas Vranglovci, pri raznih protiruskih izjavah naših diplomatov — zlasti Spalajkoviča, in končno pri tem, da se v naši državi kruto preganja vse, ki z dobro besedo omenja Rusijo. Po izjavah iz vladnih krogov naj bi bilo te stroge »nevtралnosti« sedaj konec, ker ima vlada baje dokaze o ruskem podpiranju vseh sovražnikov naše države. Pod tem se misli in navaja Radičev poset v Moskvi in nekaka ruska podpora sedanje bolgarske vlade in Make-doncev. Tozadevno izjavo hoče P. P. vlada podati tudi na konferenci Male antante. Če jo res poda, potem bodo pač Čehi dobili najboljši dokaz, da se pri nas režim in režimska stranka proglašata za državo. Čehi na primer imajo Podkarpatsko Rusijo, kjer so že pri volitvah parkrat zmagali komunisti, pa še članom praške vlade nikdar ni padlo na misel, obtoževati Rusije vmešavanja v notranje zadeve ali pa podpiranja protirežimskih — po naše »protidržavnih« elementov.

Po svetu.

Proti Mussoliniju. Italijanska opozicija proti fašizmu in fašistovski vladi odločno trga fašistovske klinkke nacionalizma in patriotizma ter razkriva tudi temne preteklosti oseb, ki na vodilnih mestih fašizma in njegove vlade nastopajo kot vzor-nacionalisti in patrioti. Tako se poroča, da je Mussolini pred vojsko, ko je bil izključen iz socialistične stranke in je izstopil iz uredništva socialističnega »Avantija« in ko je ustanovil svoj list »Il Popolo d'Italia«, dobil od Francozov po 10.000 frankov na mesec, zato da je hujskal za vstop Italije v vojsko na strani antante proti Avstriji. Francoski časopisi pa še pristavljajo, od koga je vse dobival denar, da se je iz socialista prelevil v nacionalista in vojnega priganjača.

Obtožba nemških nacionalistov. V Kölnu je imel dr. Marx, voditelj katoliškega centra, veliko volilno zborovanje. To zborovanje je končno porušilo vse mostove med centromom in nemškimi nacionalisti. Dokler je bil Marx na vladi, se je še pogajal z nacionalistično stranko glede vladne rekonstrukcije, sedaj, izven vlade in v volilni agitaciji je pa napovedal oster boj nemški nacionalistični stranki. Če bi bili nacionalisti na vladi, pravi dr. Marx, bi se bila že prvi dan razšla londonska konferenca. Od Francozov zasedeni kraji bi pa še danes trpeli. Nemčiji preti velika nevarnost vsled strankarske razcepljenosti. Tudi v novem državnem zboru se ne bo lahko delalo, če zopet ne začnejo sodelovati sorodne skupine. Samo s temi, ki hočejo sabotažo, ni nobene zveze in sodelovanja. Odrzimo usodna gesla: Desničarski in levičarski blok, meščanska in delavska skupina, je zaklical dr. Marx, ker s temi gesli samo delimo nemški narod na dva nasprotna tabora ter preprečujemo ustvaritev zvišene ideje prave narodne skupnosti. Kaj hočejo pravzaprav nacionalisti s svojim geslom »Proti Zidom in proti Rimu«? Nacionalisti udrihajo po katolikih in po Judih, po internacionalistih in po pacifistih. Kaj razumemo pod nazivom pacifist? Če nacionalisti tako imenujejo vsakega, ki se bori za mir in sporazum, potem mora biti vsak izmed nas pacifist po razumu in čutu. Pax christi in regio Christo! Svoj govor je končal govornik z besedami: Črno-rdeče-zlata zastava je zastava nove Nemčije in ta zastava mora zbrati še milijone Nemcev!

Francoska obsodba nemškega generala. Francoska vojaška in civilna sodišča uvajajo po raznih pripravah sodnijska postopanja proti nemškim vojaškim osebam iz dobe nemškega prodiranja v Francijo. Tako je vojaško sodišče v Lille po prijavi nekega francoskega posestnika obsodilo že pred meseci nemškega generala Nathusius

na večletno ječo, ker je baje iz tožiteljeve hiše odnesel razne vrednosti. Pri prvi obsodbi nemški general ni bil navzoč, potem se je pa sam podal pred sodišče v Lille ter tam zahteval obnovo razprave. Pri ponovni razpravi je bil obsojen na eno leto zapora in obdržan v ječi. Ker vojni krivci nimajo navade, da bi se sami predstavljali tujim sodiščem, se smatra, da je obsojeni nemški general nedolžen. Radi te obsodbe se je razvila že živahna diplomatska korespondenca med Francijo in Anglijo. Mnogi francoski listi povdarjajo, da je generalova krivda zelo dvomljiva, drugi pa zopet menijo, da bi bilo Francozom in Nemcem ustreženo, če nemški general ne bi bil prišel na francoska tla in ne bi sam sili pred francosko sodišče. Najbrž pride do obnove procesa. Nemški republikanci naglašajo, da bi bilo škoda, če bi se pustilo, da nemški nacionalisti in monarhisti izrabijo ta slučaj za hujskanje proti Francozom in Franciji.

Egiptovsko-angliški spor. Po atentatu in umoru poveljnika angleških čet je angleška vlada zahtevala od egiptovske, da odpokliče svoje čete iz Sudana, da izplača denarno odškodnino in da se teritorij Sudana znatno poveča na račun Egipta. To torej ni samo zaščena za atentat, ampak je tudi jasno, da Anglija atentat izrablja v to svrhu, da rešuje sudansko vprašanje sebi v korist. Anglija je tudi zahtevala, naj egiptovska vlada prepove vse egiptovske nacionalistične manifestacije. Ta zahteva je vmešavanje v egiptovske notranje zadeve in kršitev dogovora od leta 1922, po katerem je Anglija Egiptu priznala suverenost. Angleška je enako kot Italija v krfskem sporu postala agresivna. Predsednik egiptovske vlade Zaglul paša, je izpolnil angleške zahteve po denarni odškodnini, druge zahteve pa je zavrnil ter podal svojo ostavko. — Izjavil je, da hoče v opoziciji dobiti proste roke za vse korake proti angleškim neupravičenim zahtevam. — Egiptovska vlada hoče prositi Društvo narodov za posredovanje, v Londonu pa trdijo, da Egipt tega koraka ne bo mogel izvesti, ker ni prijavljen za člana Društva narodov. Za posredovanje v angleško-egiptovskem sporu bi lahko prosila kaka tretja sila, članica Društva narodov in Angleži mislijo, da se ta tretja sila ne bo našla.

Kaj želita voditelja sovjetske Rusije. Začetkom osmega leta obstoja sovjetske republike se je obrnil glavni moskovski list do Kalinina in Rikova, članov državnega predsedstva s vprašanjem, kaj si želita od bodočnosti. Kalinin je odgovoril: »Da bi to leto končno utrdilo mednarodni položaj SSSR v sistemu držav. Nadalje, da prinese novi in večji uspeh proizvodnje kmetijskega gospodarstva kot doslej. Kočno pa, da narodi na ozemlju SSSR dosežejo zaželjeno kulturno stopnjo in da rdeča armada postane simbolj miroljubnosti ravno tako, kakor tudi strašilo za imperijalistične narode.« — Rikov je pa želel večje uspehe vzajemnega dela med kmeti in delavci, glede mednarodne politike pa, da bi Evropa ozdravela od šovinizma in imperijalizma. Glede ruskega narodnega gospodarstva je Rikov želel procvit poljedelstva in povišanje produkcije surovin.

Nova vstaja na Kavkazu. V celi kavkaški pokrajini od turške meje do Rostova je ponovno izbruhnil upor, katerega so komaj pred dobrim mesecem boljševiki z največjimi žrtvami zadušili. Vendar uporniki tudi to pot sigurno ne bodo uspeli, ker so se boljševiki dobro zavarovali pred vsakim presenečenjem. Na Kavkazu se nahajata dve dobrooboroženi rdeči armadi. Boljševiki so tudi temeljito razorožili domače prebivalstvo, ki ne more z golimi rokami napadati. Pač pa proti Kavkaziji strašna nevarnost od lakote. Nad 12 milijonov ljudi je v nevarnosti, da bodo morali celo zimo stradati in umirati od lakote.

Poskus revolucije v Meksiki. Ker mora v Meksiki vsaj dvakrat na leto izbruhniti revolucija, so jo skušali tudi sedaj vprizoriti nezadovoljni vojaški krogi. Sedanja vlada pa stoji trdno ter je z lahkoto zadušila revolucionarno gibanje, obenem pa je proti upornim oficirjem zelo strogo nastopila. V mestu Tabosca je vojno sodišče obsodilo na smrt 17 višjih častnikov, med temi 4 generale in 4 polkovnike.

Atentatorski proces v Budimpešti. Proces proti atentatorjem Marfyju in njegovim tovarišem se normalno razvija. Zdravniški izvedenci so proglasili vseh sedem obtožencev za duševno normalne. Kakor je iz dosedanjega poteka obravnave soditi, bodo najbrž glavni atentatorji obsojeni na smrt.

Pomiloščenje generala Nathusiusa. Francosko vojno sodišče je bilo obsodilo nemšk. generala Nathusiusa na večletno ječo radi raznih kaznivih dejanj, storjenih za časa vojne. Obsodba je vzbudila v Nemčiji veliko ogorčenje ter so jo posebno izrabljali nemški nacionalci v svoji volilni agitaciji. Sedaj je francoski predsednik Doumergue pomilostil obsojenega generala na predlog francoskega vojnega ministra.

Velika eksplozija v Kovnu. V znani, bivši ruski trdnjavi Kovno se je dogodila dne 25. t. m. strahovita eksplozija. V nekem skladišču je bilo nagomiljenih veliko starih min še iz vojnega časa. Iz neznanega vzroka so mine s strahovitim učinkom eksplodirale. Dosedaj so naši že 15 mrtvecev med temi 5 civilistov. Mnogo ljudi pogrešajo, ker pa ne morejo najti njihovih trupel, sodijo, da so jih mine raztrgale na koščke. Eksplozija je bila tako silovita, da so v celem mestu popokale šipe ter so se hiše tresle kot ob potresu. Zračni vrtnec je odnesel mnogo streh; vsled potresa pa se je porušilo par hiš.

Invalidsko vprašanje.

Glasilu organizacije vojnih invalidov »Ratni invalidi« opisuje v daljšem članku, da je Davidovičeva vlada padla in nastopil P. P. volilni režim baš tedaj, ko so bili vojni invalidi najtrdnjše prepričani, da bo država

končno za njih poskrbela, ko se nahajajo v največji bedi in da se bodo izpolnile že davno dane obljube, s sprejetjem invalidskega zakona.

Ta zakon je sedaj zopet odložen za nedoločeni čas in položaj invalidov ter sirot ne more biti obupnejši kot je. V zagrebški »Radniški borbi« pa imamo daljši članek iz peresa nekega invalida, ki razkriva strašne stvari izza kulis reševanja invalidskega vprašanja.

To vprašanje se rešuje že šest let in nanj čaka 200 tisoč vojnih invalidov in sirot Jugoslavije. Zopet prihaja zima, mraz škriplje, te sirote so pa v največji bedi brez pomoči. Finančni ministri obljublajo, da se bo iz raznih prihrankov našel denar za izplačilo invalidskih podpor, kakor to zakon predvideva. Ali je mogoča večja ironija? O kakem zakonu se tu govori: o starem, ki ne velja več ali o novem, ki še ni sprejet? Samo vlada parlamentarne večine je imela resno voljo, ta zakon nujno sprejeti, pa je morala odstopiti.

Država dolguje invalidom 400 milijonov dinarjev zaostalih in neizplačanih podpor. Da se bo našel denar iz prihrankov, je prazno in cinično slepilo, ker se pri nas še nikdar ni prihranjevalo tam, kjer bi se dalo in moralo. Štediti bi se moralo pri vladi in najprej pri ministrskih plačah. Pašič ima na primer 480 tisoč dinarjev plače. Če je to tudi za Pašiča, pa je le preveč. Vojni proračun znaša letno 2 milijardi 130 milijonov dinarjev, imamo 6 admiralov, 105 generalov, 280 tisoč mož broječo vojsko, potem pa 50 tisoč žandarjev, 48 tisoč državne policije, 42 tisoč tajnih detektivov, 20 tisoč obmejne straže in povrh še kakih 30 tisoč oboroženih Wranglovcev. To je skupaj okroglo 600 tisoč oboroženih ljudi. Temu primeren je tudi bedni položaj delovnega ljudstva sploh in v največjem in v najhujšem oziru vojnih žrtev.

Za najrazličnejše prilike se hitro najdejo velike svote denarja, za jugoskolski zlet 100 tisoč, za sprejem in počaščenje angleške mornarice 600 tisoč dinarjev itd. Denar je torej tu, samo za invalide ga ni.

Zagrebški invalid ima bridke besede tudi glede invalidske organizacije ali udruženja. Doslej invalidi od te organizacije še ničesar niso imeli, pa naj je vodstvo organizacije še toliko moledevalo po Beogradu. Kralj je obljubljal, vlade in ministri so obljubovali, pa zima je zopet tu in invalidi so še vedno brez podpore. Vse kaj drugega so invalidske organizacije po drugih državah. Italijanska invalidska organizacija je že leta 1919 prisilila vlado, da se je sprejel invalidski zakon.

Koncem leta 1922 in začetkom 1923 se je vršil kongres invalidov iz cele države. Ta kongres ali skupščina je imela demonstrativni značaj s ciljem, prisiliti vlado k sprejetju invalidskega zakona. Vlada, kateri je predsedoval tedaj Pašič, je pa zahtevala od predstavnikov invalidov, naj se izmed zborovalcev izbere odbor od sto invalidov, ki naj ostane v Beogradu, drugi invalidi pa se naj razidejo. Tako se je tudi zgodilo. Odbor od sto invalidov je ostal mesec dni v Beogradu in je hodil dan na dan v parlament. Ko je bil mesec pri kraju, je pa izjavil veliki branitelj narodnega in državnega edinstva gospod Pašič invalidskemu odboru sledeče: »Če ne bi bilo invalidov-prečanov, jaz bi za vas invalide-Srbijance rešil vprašanje in sprejel zakon.«

Po tej sramotni izjavi Pašiča so se člani odbora razgubili vsak na svoj kraj in na žalost in sramoto so se v invalidski organizaciji še mnogi znašli, ki so se dali od vlade podkupiti, da so potem širili razdor med invalidi-Srbi in med invalidi-prečani ter zadušili vsak odločnejši nastop vseh invalidov ne glede na narodnost in na to, na katerem bojišču so postali vojne žrtve. Od P. P. vlad se invalidsko vprašanje celo rešuje na ta način, da se polovica invalidov reducira, to je izbriše iz seznamov, druga polovica pa teži z obljubami. Invalidi umirajo od lakote, zime in jetike. Vlada se menda nada, da bodo kmalu vsi pomrli in da potem ne bo več potreben niti invalidski zakon.

Pred tednom dni se je razširila vest, da namerava odbor invalidskega udruženja predložiti zadeve invalidov v državi SHS mednarodni invalidski organizaciji in mednarodnemu svetu. Tudi na dvor se je odpravljala posebna deputacija. P. P. vlada se je vsega tega le ustrašila in je napovedala 100 milijonski kredit za invalide. Najbrž je to zopet samo pesek v oči, pa če bi invalidi tudi kaj dobili, ostane vendarle vnebovpijoča krivica in sramota, da dobivajo vojne žrtve le tedaj malenkostne podpore, ko gre to v strankarski in agitacijski račun P. P. vladne družbe.

Beleške.

Narod kot sodnik. Onemogočeno je bilo delovanje Davidovičeve vlade in volitve bo ponovno izvedla volilna vlada znatne narodne manjšine. Za dne 8. februarja 1925 je pozvan narod, da izreče svojo sodbo: ali je za pošteno ali za nepošteno upravo. V rokah in v poštenih volji naroda je, da obsodi, ali odobri razsipavanje njegovega trp-

ljenja ter dela — denarja, ker ono, kar je državno, je tudi last naroda. Narod naj pove, ali je za zakonitost ali za samovoljnost poedincev. Narod ima zadnje besedo, ali je za slogo bratov Srbov, Hrvatov in Slovencev, ali pa za oligarhijsko in pljačkaško izrabljanje Srbov, Hrvatov in Slovencev. Narod, volilci imajo pravico, da dokažejo, kdo je pravzaprav gospodar v naši državi: ali narod, ali Pašič-Pribičević in Žerjav. O ravnokar pribitih in še drugih vprašanjih bo odločeval narod s svojo glasovalno pravico dne 8. februarja 1925. Ako hoče naš narod svoj dobrobit, ako hoče obvarovati svoje suvereno pravo, red v državi in sigurnost svojega lastnega življenja, potem bo glasoval 8. februarja proti protinarodnim in protidržavnim strankam deteljice: Pašič-Pribičević-Žerjav. V očigled vsem raznim nepoštenim poskusom in nasilju protidržavnega režima mora narod zadajati s svojim glasovanjem zadnji udarec zlu in mori, ki tlačita vse poštene SHS državljane že celih 6 let. Z ravnokar citiranimi besedami bodri in vzpodbujaja na volitve priprosti narod muslimanska »Pravda.«

Zakaj padajo Davidovičeve vlade? Beograjska »Republika« odgovarja na zgorajšnje vprašanje, ko piše: Prvi Davidovičev kabinet je dal ostavko, ko je hotel tirati pred sodišče par lopovskih generalov. Druga Davidovičeva vlada je padla, ko se je trudila, da posadi na zatožno klop nekatere bivše nepoštenne ministre. Pri nas je pač žalibog tako, da morajo pod ključ ter v ječo radi tatvine ter pljačke majhni lopovi in to k večjemu do čina srezkega načelnika ali podžupana. Veliki in največji lopovi upravljajo državo, stoje celo na čelu vojske in čuvajo monarhijo!

Darežljivost PP režima. PP vlada je sklenila na seji ministrskega sveta, da se da 8 milijonov dinarjev za zgradbo velikega oficirskega doma v Skoplju. Marko Trifković in Gjurčić se podasta z nekim financijskim strokovnjakom v Črnogoro, da bosta pregledala na licu mesta, kako in koliko vladno pomoč rabi Črnogora. Določeno je tudi, da se da akredit za popravo ceste Kotor—Andrijevci. Odobrenih je 500 milijonov dinarjev za izsušenje Skaderskega jezera in za regulacijo reke Bojane, ki bi naj postala sposobna za plovbo. Nad Črnogoro torej kar dežuje raznih dobrot v PP obljubah, katere pa že tudi priprosti črnogorski narod predobro pozna in jim ne bo nasedel.

Parada z uskoki. Predlanskem so imeli advokata dr. Häuslerja, ki je kot poslanec uskočil iz Radičeve stranke, da dvigne lep kup poslanskih dnevnic, ki se je nabral med abstinenco, ki jo je tedaj vodila HRSS. Toliko so vpili, kako bo dr. Häusler razbil HRSS, a ko so prišle volitve, ni bilo velepomembnega, važnega, odločnega, pametnega itd. dr. Häuslerja nikjer. Sedaj imajo poleg Drinkoviča in Šumina še poslanca Lovrekoviča, ki je bil izključen iz HRSS. Ta je sedaj junak dneva, prej so ga imeli za navadnega starega hrvatskega seljaka, danes je pa silno važen in imeniten mož, ki bo vse Hrvate zgrnil in stlačil v svojo »hrvatsko seljačko stranko«, katere proglas so po trdnem domnevanju spisali v Beogradu najbrž sami radikalni tako bolj v duhu Pribičevićeve politike, ki ima že prakso v proglasih na »seljake« in »težake.« Centralisti delajo sedaj parado z uskokom Lovrekovičem; ko bo pa ta pri volitvah zmrazil, bodo pa po potrebi drugega našli in kupili.

Iz Slovenije.

Dr. Žerjavov čuk na palici v mariborskem volilnem okrožju. Najbolj neusmiljen narod napram ptičem so Italijani. Vsako leto polovijo ob času selitve na stotisoče ptic vseh vrst. Kot vabo za limanice in mreže se poslužujejo čuka. Čuka privežejo na palico in ga po dnevu postavijo tje, kjer vedo, da je nekako križišče ptičev. Kakor hitro zapazijo ptiči čuka, se začnejo vanj zaletavati; vedno več se jih zbere krog te vabe, dokler se ne zapre past in so vsi reveži ujeti. Te italijanske vabe s čukom na palici se je poslužil tudi dr. Žerjav za te volitve v mariborskem okrožju. Kakor znano, imamo tudi v Sloveniji ptiče-Sokole, ki so po političnem perju in prepričanju razkropljeni na razne tabore. Kot nekaj čuk na palici bi naj bil v mariborski oblasti od dr. Žerjava postavljeni JDS kandidat dr. Pivko. Dr. Pivko se je za časa vojne po nečednem prehodu iz Avstrije v Italijo od Lahov naučil, kako in kam treba čuka postaviti, da privabi v past druge ptiče. To med Lahih priučeno spretnost v ptičjem lovu bi rad sedaj gospod dr. Pivko na Žerjavovo komando izpeljal na Stajerskem pri volitvah. Kar se toliko let ni posrečilo dr. Kukovcu, Rebeku, Kocbeku itd., to bi naj tokrat dosegel Sokole nase vabeči Žerjavov čuk na palici — dr. Ljudevit Pivko. Sokoli, ki so narodni socialisti, radikalni in Davidovičevi demokrati, so takoj pogruntali dr. Pivkovo vlogo italijanskega čuka na palici. Sokoli nepolicajdemokratije javno izjavljajo: naj le bo dr. Pivko starosta Sokola, a ker se je kot navdušen in nestranski Sokol udinjal Žerjavu v ulogi čuka na palici, pa se je pre-

Že 38 let je

SARGOV
KALODONT
ZOBNA KREMA
nenadkrijljivo dobra!

sneto urezal. Dr. Pivko bo s svojo kandidaturo dosegel ravno nasprotno, kakor namerava, on Sokolov ne bo zbral krog sebe, da bi jih potem ujel dr. Zerjav na svoje limance, ampak bo izvedel razcep v sokolskih vrstah. Dr. Zerjav bi rad pri teh volitvah potom čukarskega Pivka nagnal Sokola v svoj korumpirani tabor, a ne bo. Dr. Pivkova kandidatura je zopet en dr. Zerjavov cekin, ki bo zamenjan na dan volitev 8. februarja, a vonj tega Zerjavovega »zlata« Sokolov ne bo združil ter strnil, ampak jih razpršil. Dr. Zerjav je mojster v razdiranju vsega, kar je bilo doslej še kot nepolitična organizacija nekaj skupnega in tokrat bo svojo »kunsč« izpeljal v sokolskih vrstah s pomočjo pri Lahih izsolanega čuka na palici — dr. Ljudevita Pivka!

Kaj je s kmetijem dr. Vošnjakom? Znani bivši samostojni poslanik v Pragi dr. Vošnjak je od tedaj, ko so ga odžagali s poslaniškega mesta, pa do danes politično miroval. Za te volitve je hotel na vsak način postati nosilec liste samostojnih v mariborski oblasti, a mu je ta nakana spodletela, ker se je ig. tovariš Pucelj pustil intronizirati kot nosilec liste za Štajersko. Dr. Vošnjak ne more nikjer več v politično ospredje in radi tega se je pa popolnoma posvetil jahalnemu športu. Dr. Vošnjak si misli sedaj: Pucelja so nemški voli in krave prikrajšale pri zadnjih volitvah za celih sedem mandatov, jaz pa bom odjezdil na brzem konjiču iz polomljenega samostojnega hleva v Pašičev Pantheon, kjer je dovolj prostora za vse s korupcijo oštrafotane jugoslovanske bogove, pa bodisi da so srbskega ali slovenskega pokolenja.

Glede invalidskih volitev sta Pašič in Zerjav istega mnenja. Pred zadnjimi volitvami je Pašič potom tedanjega veliko-malega župana mariborske oblasti Pfeiferja stavil invalidom v obljubah invalidske dome, invalidom-trafficantom je obljubljal večji dobiček pri tobaku, viničarjem breje krave, a po končanih volitvah je Pašič glede rešitve invalidskega vprašanja zatisnil obe oči. Ne samo, da ni izpolnil svojih obljub glede invalidskih domov in viničarskih brejih krav, ampak izintrigiral je ravno s pomočjo dr. Zerjava Davidovičevu vlado, katera edina je imela kot prvo in poglavitno točko svojega delovnega programa: rešitev invalidskega vprašanja. In sedaj pa, ko je zbrisana za volitveno dobo zakonita rešitev invalidskega vprašanja, pa že oznanja dr. Zerjavovo »Jutro« tem živim mrličem denarno pomoč v stotinah milijonov. Te stomilijonske obljube denarne podpore invalidom bodo plavale po »Jutru« do 8. februarja 1925, potem pa odplavale z Zerjavovim vred. Nekateri invalidi so nasledili pri zadnjih volitvah radikaalom, upamo, da bodo tokrat glede presojanja združene Pašič-Zerjavove volilne firme bolj pametni in se odločili za ono stran, ki bi jim bila gotovo pomagala, ako bi je ne bili izintrigirali z vladnega mesta samo »predvolitveni prijatelji« invalidov in to je balkansko-brezsrečna detelja: Pašič-Pribečević-Zerjav!

Največjega pomikovanja vrednih so se lotili. Kadar koli se pririne do vlade Pašič-Pribečević-Zerjavova družba, potem se kmalu lotijo ali voljakov, invalidov ali pa bolnikov po javnih bolnicah. Tako se je sedanja vlada že spomnila bolnikov, a ne onih v I. in II. razredu, ampak revežev in ubogih trpinov v III. Doslej je znašala n. pr. oskrbnina v mariborski splošni bolnici v III. razredu dnevno krog 15 din., od sedaj naprej pa bo 30 din. Dr. Zerjavovo »Jutro« in »Domovina« vedno povdarjata dr. Zerjavovo brezmejno skrb do bolnikov, ki se pa kaže v tem, da se ravno pod njegovim žezlom vedno dvigajo oskrbnine po bolnicah in to ne za premožnejše sloje, ampak za ubogo in zdravniške pomoči potrebno kmetško in delavsko ljudstvo.

Orjunci pred poroto. Inž. Kranjec in drugi orjunaši ki so bili radi trboveljskih dogodkov dolgo v celjskih zaporih, pridejo pred celjsko porotno sodišče dne 4. decembra.

Iz Sv. Lovrenca na Pohorju. V 20. številu »Narodnega Gospodarja« se glasoviti »narodnjak« zgraža nad »Stražo«, češ, da se zavzema za naše pohorske nemškutarje in da je torej zagovornica štajerskih nemškutarjev. Z ozirom na takšno podlo pisarjenje »narodnjaka« v »Narodnem Gospodarju« lahko poročamo, da so isti narodnjaki in njegovi kompanjoni podpirali nemškutarje, ker se niso hoteli udeležiti volitev v občinski odbor in s tem pripomogli nemškutarjem do več odbornikov. Ako pa »Straža« ne odobrava organiziranega napada orjunc na prireditve, ki je bila dovoljena od srezkega poglavarstva, je to po sedaj veljavnih običajih v evropskih državah umevno samo po sebi, da ima prav, da brani pravico, graja pa krivico. Organizacija, ki ne upošteva odlokov višjih oblasti, kakor je srezko poglavarstvo, nima pravice do eksistence in narodnjak, ki je član orjune ter odvisen od nemškutarjskih par, se je prepričal, da je prav prijeto srkati vino v istih prostorih z nemškutarji. Ta narodnjak v št. Lovrencu je namreč popival v isti sobi z nemškutarji in ga to ni nič motilo. Za njega bi bilo stokrat boljše, da bi bil ostal doma in reševal frazersko narodnjaštvo, ker praktičnega narodnjaštva ne razume, drugače bi ne bil klient nemškutarjev.

Truplo v Dravi. V četrtek je naplavila Drava v Sv. Lovrencu na Pohorju truplo nepoznane žene, ki je bilo že zelo izjedeno in razpadlo. V truplu so spoznali po obleki posestnika Parth iz Mute, ki je izginila 8. oktobra; domačini niso vedeli, kje se nahaja.

Sredi novembra je priredila družnica Jug. Matice za marenberški okraj svoj družabni večer v Vuzenici, ki je moralno in materialno (prebitek 2100 D) zelo dobro uspel. Tu je naš odsek Dravske doline zopet pokazal svojo iskreno sočustvovanje z bridko usodo naših neodrešenih bratov.

Ljubavna tragedija v Dravogradu, o kateri smo poročali že v zadnji »Straži«, je zahtevala že drugo žrtev. Hčerka industrijalca Franka, ki je begnila s šoferjem Slanskym, je podlega v slovenjegraški bolnici zadobljenim poškodbam. Rana sama ni bila smrtna,

ker je šel strel skozi pljuča, pač pa je začel delovati strup, katerega sta oba samomorilca izpila predno sta si končala življenje s samokresom. Na posledicah rane in strupa je mladenka takoj po prevozu v bolnico umrla.

Varujte se hrvaških sejmarjev. V zadnjem času se je nenavadno razširila navada, da pridejo vedno v večjem številu na naše sejme ob koroški meji hrvaški sejmarji, donašajo seboj najslabše — ja škandalozno — slabo blago. Hrvatski sejmarji se na enem mestu skupaj spravijo, postavijo stojnice, ter nenavadno kričijo in tako vabijo ljudstvo na se, namečejo na tla več kosov blaga, se napravljajo pijani in cenijo tako nametano blago do 2000 D. Kmetje misleč, da bodo od teh pijanih sejmarjev prav dobro kupili, se spuste v kupčije in kupijo blago, katero je sejmar cenil 2000 D, slepo za 500 do 750 dinarjev. Pozneje, ko kupec pregleda blago, opazi, da je blago najslabše vrste in vse z madeži obdano ter vidi, da je bil pošteno od Hrvata opeharjen. Da ne bode naše ljudstvo v bodoče od hrvaških sejmarjev in krošnjarjev opeharjeno, se opozori kmetško ljudstvo, da se varuje kupovati na sejmih od takih hrvaških sejmarjev ter si vsak svoje potrebščine od reelnih trgovcev kupi.

Nov gledališki zastor v Vojniku pri Celju. Tempelj naše bodočnosti, gledališki oder v posojilniški dvorani je dobil nov zastor, katerega je naslikal učitelj gospod Drago Klinc. Slika v velikosti 3.50 krat 5.50 je delana z oljnati barvami in predstavlja dvofrontalen grško-korintski tempelj, v katerem kraljuje muza poezije. K njej hrepeni mladina, iztegajoč roke za vencem slave. Ob straneh in na svetišču so žrtveniki in spomeniki velezaslužnih Vojničanov (učitelj Brezovnik, župnik Vodušek in dr. Žižek) obdani z lavorjevimi vencem in palmovimi vejicami. Barve so prikrojene za umetno razsvetlavo. Studija je originalna, vzeta iz naroda in nje mu naj služi za vzor in trajen dokaz složnega delovanja treh faktorjev — cerkve, šole in doma — v mislih na svetišče prosvete in lepše bodočnosti. — Tukajšnja posojilnica je tik pred izbruhom vojne postavila narodnim društvom lep dom »Potku in zabavi«. Tudi sedanje načelstvo se ni ustrašilo velikih žrtev ter je nabavilo ta res umetniško izdelan zastor. Zeleti bi bilo le, da bi se dvorana zavarovala proti mrazu z dvojnimi vratmi in da bi odbor opustil svoje ozkosrečno stališče napram telovadnim društvom in jim zopet odprl svoj hram. Zastor otvori v nedeljo, dne 30. t. m. podružnica Jugoslovanske Matice v zvezi s počaščenjem spominov gori omenjenih mož in s proslavo praznika Ujedinjenja Jugoslovanov. Uprizori se tudi igra »Oporoka kralja Matjaža«. Sodelujejo tudi orkester Čitalnice in pevski zbor Izobraževalnega društva. Po vzporedi prosta zabava. Začetek ob 15. uri.

Prispevki za delavske zbornice. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za priobčenje sledeče objave: Na podlagi narede ministrstva za socialno politiko od 12. 9. 1924, št. C 49, se bode na podlagi par. a 62. zakona o varstvu delavcev in člena 146. finančnega zakona za leto 1924-25 počeni s 1. septembrom 1924 predpisoval prispevek za časno delavsko zbornico za Slovenijo v Ljubljani dnevno v iznosu pol odstotka zavarovalnega dnevnega zaslužka, ki služi za podlago pri odmerjenju prispevka za zavarovanje za slučaj bolezni, odnosno v višini 8 in tri četrt odstot. prispevka za zavarovanje v slučaju bolezni. Prispevek za delavsko zbornico se bode predpisoval samo za one osebe, ki so dolžne biti zavarovane za slučaj bolezni in nezgode in so uvrščene v VI. in višje mezdne razrede. Za one osebe, ki so uvrščene v I. do vštveš V. razred, se ta prispevek ne bo predpisoval. Prispevki za delavsko zbornico znaša na teden (za šest dni: Mezdni razred: VI. prispeva v dinarjih 0.18, VII. 0.20, VIII. 0.24, IX. 0.29, X. 0.35, XI. 0.42, XII. 0.50, XIII. 0.60, XIV. 0.72, XV. 0.87, XVI. 1.02, XVII. 1.20. Ta prispevek je dolžan plačevati delodajalec, vendar ga sme v celoti odtegniti od delojemalčevega (zavarovančevega) zaslužka. Prispevke za delavsko zbornico bode predpisoval po odredbi ministrstva socialne politike okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani mesečno za nazaj istočasno s prispevki za zavarovanje za slučaj bolezni ter za posredovalnico za delo (borzo dela). Plačane prispevke nakazovali bodo okrožni uradi osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu, le ta pa pristojnim delavskim zbornicam.

IZ PRLEKIJE.

»Murske Novine« imenuje politični diletant in prek murski zastopnik jutrovske modrosti dr. Koder svoj malopomemben listič, ki ga noben poštnjak ne mara. Mož, ki nima pojma o novinarstvu, naj rajše iz pravd kuje rumenjake — v politiko pa, ki je zanj pragozd, naj se ne spušta. Prihodnjic pride več!

Gospod dr. Marko Stanjko, oproda dr. Cekina (Zerjava), povejte vendar radovedni javnosti, kaj je z denarjem likvidirane Narodne straže?! Ali ste nanj tako pozabili, kakor na prebitek zadnje dirke? — Dirkač.

Otvoritev prekmursko-prleške železnice je, kakor že vemo, precej klaverno izpadla. Razen radovednega ljudstva, nobenega navdušenja. Par osladnih govorov, farbanje samega sebe, — cigomigo, avtomobili, banket, srbske dame in — šlus! In banket! Preziranje tržanov-Ljutomerčanov na celi črti, manjši hrbet pred tujei in elementi, ki so komaj zvedeli, kje leži naš ponosni Lotmerk, ki je pod režimom dr. Stojana še vedno Blatograd in nič več. Značilen je bil govor ministra Staniča, ki je pozabil, da je v Sloveniji in je zato povdarjal, da je nova železnica velika gospodarska pridobitev za razvoj kraljevine Srbije. Pravijo sicer, da se mu je zaletelo, ali to je bolj izgovor. Težko mu je bilo izreči dolgega naslova naše države. — Dr. Cekin je farbal Ver-

žejce, da so Šumadinci in da imajo gardo od Srbov. Veržejci pa sami predobro vedo, od kedaj in od koga imajo gardo in da so pristni Slovenci, boljši kot Zerjav, ki je za skledo leče prodal svoje slovenstvo. — Zamimivo je beležiti kot kronist, s kako avtosugestijo — samoprevaro — je dr. Cekin kazal srbskim ministrskim tovarišem zbrane radovedneže ob progii: »Eto, vama bračo, ovaj narod je sav uz mene, svi su naši birači (volilci).« — Kako čudno se je to moralo zdeti Srbom, ko so se spomnili, koliko poslancev imajo demokrati in radikali v Sloveniji, o tem ne morem govoriti. — K banketu so bili pozvani miljenici vladajoče klike, domačine pa so nesramno prezrli. Za banket so se pobirali prispevki po 100 dinarjev. — Pozabiti tudi ne smemo na še nikjer obelodanjeni trik prirediteljev, kako privabiti radovedno maso k kolodvoru. Razglasili so, da pride samo Nj. Veličanstvo kralj z gardo. Mnogo jih je nasedlo in so šli past radovednost. Če še omenimo eno značilnost, da sta zadnja dva vagona bila natrpana žandarjev in da je »Njegovo ekscelenco« dr. Cekina spremljalo šest detektivov (druge ekscelence nič manjše število) je nepristranski opazovalec podal precej jasno sliko celega »žeganja« železnice.

Gornja Radgona. Gostilničarji mesta Radkersburg so si priborili potom dr. Kamnikerja, da preprečijo praznino svojih gostiln prepoved prenosa 1 l jugoslovanskega vina. Kakor znano, stane nemško vino 2-3 krat več kakor naše in je slabše. Ta odredba pa je za prebivalstvo zelo neumestna in škoduje našim gostilničarjem. Ker pa žive Radgončani v precej prijateljskih odnosih z nami, oziroma z našo izborno prleško kapljico, si znajo pomagati. Trezni in žejni grede k nam na obisk, natreskani in veseli se vračajo domov, radgonski oštirji pa se jezijo na dr. Kamnikerja, zakaj ne najde pri vsej svoji brihtnosti načina, kako bi se tudi na ta načine pretihotapljeno vino — zacarinilo.

Zlobnost prve vrste je kar uganjajo nekateri graški in dunajski gostilničarji. Točijo slabo letošnje vino in pripovedujejo, da je ljutomerska kapljica. Uradno je dognano, da se letošnjega vina ni izvozila niti kapljica. Tako dela šovinizem slabo kri za naš svetovnoznani pridelek.

Cankova. (Prekmurje). Naša carinarna je bila vzpo redno z gornjeradgonsko pravi eldorado za korupcioniste. Razni ljudje, ki jim je ta korupcija zasmrdela, so zadevo v podrobnostih naznanili prejšnji vladi, ki je uvedla strogo preiskavo. Dosedanji rezultati preiskave so naravnost preseneljivi, ker se je dognalo očitno oškodovanje države pri izvozu mesa. Dosedaj je dognanih več tisoč kilogramov, ki so se manj izkazali, kakor so v resnici. Prošimo gg. poslance, da se za zadevo pobrigajo in preskrbe, da veliki obtežilni material ne bo izginit, temveč, da se bo zanj začel zanimali tudi g. državni pravdnik. Ljudstvo se namreč boji, da ne bi zadeva zaspala, zločinci pa ušli svoji kazni. Ako se doženejo vse podrobnosti, bomo lahko podali jasno sliko o nezaslišanem korupcijskem škandalu, potom katerega je bila državna uprava oškodovana za težke milijone. Na podrobnosti se še povrnemo. Za danes samo prosimo, da se gg. poslanci pobrigajo pri glavni carinarnici v Mariboru, kaj je s preiskavo. G. Trošt, ki ima zadevo v rokah bo dal primerna pojasnila. Mogoče pa je, da bodo sedaj spravili gnusno zadevo z dnevnega reda ter se zadovoljili z nedolžno premestitvijo krivcev — na boljše mesto. Pri nas je vse mogoče.

Dr. Oetker-je
prah za Pudding
dobi se povsod ali pa v tovarni
Jos. Reich v Mariboru.

Svetla glava

Dnevne novice.

Pondeljškova »Straža« odpade radi državnega praznika.

Sedaj pa vemo — kakor je! Glavni odbor orjune je te dni zboraval v Splitu. Posvetovali so se glede skupnega nastopa orjunašev pri volitvah. Ta formalni posvet je pač izpadel tako, kakor sia ga hotela imeti Pribečević in Zerjav. Orjunaši so v Splitu sklenili in raznašajo v javnost, da bodo vsi volili one stranke, ki stoje na obnovi narodnega in državnega edinstva. Člani orjune morajo torej, kakor to povdarja »Jutro«, glasovati za samostojne demokrate in radikale. Da bodo šli orjunaši s Pribečević-Zerjav-Pašičevo firmo, o tem niti najmanj nismo dvomili, akoravno se je večkrat trdilo, da je orjuna na jugu za poštenjaka Davidoviča. Orjuna ima pač tisti v zakupu, ki več plača in jej potom gaženja zakonov prepušča banditsko prostost glede napadanja mirnih državljanov, ki nočejo trobiti v korupcijski rog lažinacijskega bloka. Z razglasitvijo ravnozar omenjenega sklepa glavnega odbora orjune bo zopet postal komandant slovenskih orjunccev Zerjav. — Razvrtja raznih orjunkskih praporov bodo na dnevnem redu. Radi kakih trboveljskih dogodkov v drugi izdaji, radi streljanja na vlake in stiskanja delavskih prstov, odslej javnost ne bo razočarana in razkačena, ker odslej dobimo do volitev pod Zerjavovim poveljstvom poleg vojaštva, žandarjev in policajev še četrte »čuvarje« osebne varnosti — orjunaše. Da je slovenski Sokol Pribečević-Zerjavova lajbgarda, to dokazuje dr. Pivkova kandidatura, da se bodo tudi orjunaši oklenili nasilne in krvave Pribečević-Zerjavove zastave, o tem ni dvomil nikdol Sokoli-policajdemokrati in orjunaši, ne ozi-

raje se na politično opredelbo, tvorijo kordon nasilne telesne straže trifoliju — Pašič-Pribičević-Zerjavu. — Policijskoki in orjunci so torej za te volitve oni čudežni jezdec v volilni kompaniji, kakor jo oznanja dr. Zerjavovo »skrivno razodetje« — »Jutro«.

Se že spet pričinja. Komaj je prišel na vlado PP režim, se že vrstijo ena za drugo nove atere, ki kažejo, da je vse eno, če je za ministra Lazica Marković ali pa kak drug radikal — lopova sta obadva. Afera s posestvom nemškega kneza Turn-Taxisa je posebno gorostasna. Ta knez je posestnik velikanskih gozdov, ki se raztezajo na ozemlju med Siskom in Karlovcem ter so vredni več milijard dinarjev. Ker je to posestvo last nemškega državljanca, je bilo pod sekvestrom. Ko je sedaj prišla na vlado starokorupcijska skupina, se je takoj združila grupa uplivnih faktorjev, ki so spoznali, da bi se dalo pri tem lepem posestvu obilo »zaraditi.« Za provizijo 35 milijonov din. so bili pripravljani, izposlovati pri beograjski vladi, da se sekvester nad posestvom dvigne. Ta načrt jim je toliko uspel, da je bilo že podpisano rešenje, da se sekvester dvigne, ker je baje knez Turn-Taxis »avstrijski« državljan. Posredniki so dobili že tudi izplačano provizijo, ko je javnost izvedela za celo afero. Ker bi bilo za to prav gotovo izvedelo tudi inozemstvo in bi prišla Pašičeva vlada še v bolj neprijetno luč, se je zadnji hip posrečilo načrt korupcionistov preprečiti in morali so z žalostnim srcem plačati lahko zasluženo provizijo nazaj, posestvo pa ostane še nadalje pod sekvestrom.

O obsodbi in aretaciji poslanca dr. Pernarja. Obsodbe poslanca HRSS dr. Pernarja so bile izdelane po starih madžarskih določilih. Zagrebški veliki župan dr. Zucon in državni podtajnik dr. Wilder sta dolgo premišljevala, katerega poslanca bi najprej zgrabila in kako. Najbolj pripraven se je njima zdel dr. Pernar, ker je imel neke prepire s policijo. Ker pa veliki župan pozna samo avstrijsko pravo, dr. Wilder pa nobenega, sta poklicala na pomoč nekega bivšega madžarona, ki je stvar po staro-madžarsko prikril. — Beograjsko glasilo neodvisnih radikalov »Radikal« piše o tej zadevi: »Stališče, na katero se je postavil zagrebški sodnik, baje v obraz vsaki pravičnosti in vsaki logiki. To, kar on imenuje »utemeljitev razsodbe«, je tako figovsko in revno, da je za nas vse žalostno in sramotno obenem, da se je našel med nami tak sodnik in da se je mogel dogoditi tak nezaslišan pravni in sodni škandal. Taki pravniki in taki sodniki bi najbolje napravili, če bi se javno preoblekli v žandarske uniforme, da jim ne bo treba pod sodniško krinko opravljati službe navadnih vladnih pandurjev.

Razpust občinskih uprav na Hrvatskem. Mestni občinski svet v Vinkovcih v Slavoniji je od sremskega velikega župana razpuščen ter je postavljen za komisarja major v pokoju Jovan Subotič. Razpust se je izvršil na intervencijo radikalnih občinskih zastopnikov ker so se bali, da ne bi pri novih volitvah, ki bi se morale vršiti začetkom decembra, izgubili vse mandate. V istem času kot v Vinkovcih, je bil razpuščen tudi občinski svet v občini Gorjane pri Djakovu. Razpuščen je bil radi prijave domačega učitelja, ker so bili v njem sami Radičevići.

Misteriozna zgodba z dolarji v Zagrebu. K trgovcu Milošu Kangrga v Cetingradu je prišel meseca septembra neki Sajtovič, ki se je predstavil trgovcu kot trgovski potnik Stanković iz Osjeka. Ponudil je trgovcu kot zastopnik neke zagrebške manufakturne tvrdke večjo količino blaga po izredno ugodni ceni. Ker se pa baje nahaja ta tvrdka v konkurzu, je nagovoril trgovca, da pride sam v Zagreb in si ogleda blago. Kangrga je prišel v resnici čez par dni v Zagreb ter se sestel s Stankovićem v neki kavarni. Potem ga je Stanković odpeljal v mesto, da si gresta ogledat blago. Po dolgem tavanju po najrazličnejših ulicah, ju je srečal v Gunduličevi cesti neznan možakar, ki je vprašal po stanovanju zagrebškega škofa. Izjavil je, da je prinesel iz Amerike 80 tisoč kanadskih dolarjev, od katerih pa mora vsled zaobljube svojega očeta izročiti zagrebškemu škofu 20 tisoč dolarjev, da jih razdeli ubogim. Stanković je nagovoril neznanca, naj pri njem menja dolarje v dinarje, ker ima Kangrga večjo svoto denarja — okrog 100 tisoč dinarjev pri sebi. Amerikanec je bil s tem zadovoljen in vsi trije so se napotili v hotel »Lovski rog«, kjer so hoteli denar zamenjati. Pred vstopom v sobo Stankoviča pa je Kangrgo nenadoma obšla slutnja, da gre v nevarno past ter da sta se Stanković in Amerikanec poprej dogovorila, kako ga bodeta oropala. Pred vrati sobe se je obrnil ter pobegnil na cesto. Te dni je prišel Kangrga zopet v Zagreb in srečal na cesti Stankoviča. Takoj je opozoril na njega policijo, ki ga je aretirala, ter dognala, da je to nevaren ptič, ki je sigurno imel namen oropati lahkovernega trgovca.

Čitajte, slepim! Odbor Podpornega društva slepih v Ljubljani, Wolfova ulica 12 vabi vse one svoje redne člane, ki žele božične ali novoletne podpore, naj vložijo tozadevne prošnje, opremljene z natančnim naslovom sedanjega bivališča in sicer najkasneje do 10. decembra t. l. Na člane, ki vložijo prošnje pozneje ali pa sploh ne, še žal ne bo oziralo. V interesu vsakega člana je, da se ako hoče omenjeno podporo, v določenem času pismeno oglasi, ker ustmene prošnje ne drže. Odbor.

Velika poneverba v Beogradu. V beograjski centralni delavski bolniški blagajni se je pripetila neprijetna afera. Uradnik blagajne Dragotin Milovanović je bil zaposlen kot inkasant večjih zneskov, katere je osebno prevzemal za blagajno pri večjih firmah. Tako je inkasiral tudi pri tvrdki »Pionir« v mesecu avgustu svoto 300 tisoč dinarjev. Tvrdki je izdal za to svoto potrdilo, denarja pa blagajna ni videla, ampak ga je »vestni« uradnik sam porabil. Začel se je elegantno oblačiti, popolnoma na novo opremil stanovanje, zahajal v najdražje lokale in da se oskrbi še za stara leta, si je kupil

lepo hišo. Njegovim tovarišem se je že dolgo časa zdelo sumljivo, odkod dobiva Milovanović toliko denarja. Sedaj so odkrili vir njegovega bogastva, ko so tirjali tvrdko »Pionir« za dolžni znesek, ona pa je dokazala s pobotnico inkasatorja, da je znesek že vplačala. Milovanović je bil takoj aretiran, poneverbe pa noče priznati ampak trdi, da je denar izročil blagajniku, ta ga je pa najbrž pozabil zavesti v knjige. Ko je policija hotela preiskati blagajniške knjige, se je izkazalo, da jih sploh ni. Sedaj stoji policija pred zagonetno afero, katere rešitev bo spravila na dan neprijetne zanimivosti.

Napad na okrajnega glavarja. Okrajni glavar v Vel. Kladaški v Bosni Josip Pocok je bil prestavljen v Bihač ter je pretekli teden predal posle novemu glavarju Marijanu Prijiču, katerega je nastavila nova vlada kot svojega eksponenta. Po izvršeni predaji je pozval novi glavar starega na čašo vina v gostilno. Ko sta sedla za mizo, so vstopili v sobo trije znani srbski pretepači, oboroženi do zob in brez vsega navalili na Pocoka. Pretepli so ga s stoli in puškami, da se je onesvestil. Sele orožniki in ljudstvo, med katerim je bil Pocok zelo priljubljen, ga je rešilo, da ga niso divjaki ubili. Značilno je to, da je novi okrajni glavar naslednji dan takoj izpustil napadalec iz zapore ter prepovedal vsako njihovo preganjanje. Izgleda, da je sam naročil nasilnikom, da njegovega prednika pretepejo.

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru priporoča sledeče knjige iz lastne zaloge: Jugoslovanski Pijemont s poštnino vred 8 D, Slovenska ženska 11 D, Moj stric in moj župnik 5 D, Gladiatorji I. del 9 D, II. del 11 D, Zgodba o nevidnem človeku 8 D, Dušica I. del 17 D, V Libijski puščavi 12.50 D, Vzor človek 10.80, Pridige 31.40.

Razglednice za sv. Miklavža, Božič, Novo leto, so po nizkih cenah na razpolago v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Iz Maribora.

Nekaj čudnega iz mestnega gospodarstva. Nedavno smo čitali v »Jutru« članek »Elektrifikacija Maribora«, podpisan od Ivana Kežerja, ki je po svoječasni objavi mestnega sveta znan kot vodja knjigovodstva mestnega električnega podjetja. Ne glede na to, da je pisal o elektrifikaciji nestrokovnjak in da ni nikjer običajno, da bi nastavljeni kakega podejstva po svoje opisovali to podjetje v javnosti, je tudi drugače ta članek zbudil veliko pozornost. Trdi in napoveduje se namreč marsikaj, kar še nikdar nismo slišali od mestnega sveta in kar je z oficijelnimi izjavami v največjem nasprotju. Zanimiva je zlasti napoved, da bo električno podjetje dajalo mestni občini stalen vir dohodkov in da mestu ne bo treba iskati novih virov dohodkov potom novih davkov ter da se poleg tega pripravljajo še zgradba velikega uradnega in stanovanjskega poslopja za električno podjetje. To je zares rožnato, a čudno in dvomljivo po neobičajnem načinu razglasa. Mestni svet se bo s tem poročilom iz svojega področja in gospodarstva gotovo pozabaval in sicer glede vsebine, kakor tudi glede načina.

Za božičnico naši obmejni šolski deci. Prosluli, danes sicer bankrotni politik Voglar je prevzel vodstvo akcije za prirejanje božičnic na obmejnih šolah. Ne zadostuje lepa ideja in tudi ne samo zbiranje gmotnih sredstev v svrhu izvedbe take ideje. Treba je, da gmotna sredstva tudi res dosežejo svoj blagi smoter. In slednjič mora imeti javnost priliko, da se na verodostojen način prepriča, da so vsi v javnosti nabrani darovi res služili dobremu namenu. Našim občinam, župnim uradom in šolskim vodstvom svetujemo, da v lastnem delokrogu poskrbe, da bo tudi siromašna deca na naših obmejnih in drugih šolah ohranila v lepem spominu letošnji božični čas.

Jubilej mariborskega obrtnika. Jutri slavi 70 letnico znani mariborski obrtnik g. Ivan Pelikan, slaščičar in hišni posestnik. — Čestitamo!

Danes ob pol osmi uri je predavanje v Stolnem prosvetnem društvu v sobi na Koroški cesti 1 (poleg cerkve sv. Alojzija). Predava gospod J. Barle, revizor Zadružne zveze o organiziranem denarstvu. — Vsakemu je potrebno, da ima pravi pregled o tem predmetu. Zato vabi društvo, da se udeležite!

Pod okriljem Pomladka društva Rdečega križa se vrši povodom narodnega praznika 1. decembra ob pol 16. uri v Götzovi dvorani mladinska prireditev v prid revnim učencem mariborskih šol. Na vspredu bo petje, deklamacije, prizori s petjem in rajalni nastopi. Ker se vrši prireditev v dobrodelni namen, da obdarimo precejšnje število revnih učencev za Božič, se cenjeno občinstvo naproša, da se isče udeležiti v čim večjem številu. Cene prostorom: 12, 10, 5, 3 in 1 D. Predprodaja vstopnic pri g. Zlati Brišnik in g. J. Höfer.

Ljudska univerza v Mariboru priredi v mali kazinski dvorani sledeča predavanja ob 19. 45 (tri četrt na osem zvečer): iz umetnosti 2. decembra: Francoske gotiske katedrale s 64 skioptičnimi slikami. Predava arhitekt Jelenc. Uvodno predavanje »Duh gotike« inž. Kukovec. 15. decembra: Francoske gotiske katedrale s 64 skioptičnimi slikami, predava arhitekt Jelenc. Vstopnina k predstojecim predavanjem: Sedeži 6—3 D, stojišča 2—1 D. 21. decembra: Otroški večer. Najlepše pravljice čita g. ravnatelj Bratina. Začetek ob pol 5. pop. Vstopnina 3—1 D. 22. decembra: Umetniške znamenitosti Maribora s skioptičnimi slikami. Predava g. Stiplovšek. Začetek predavanj ob 19.45. Publika naj bo točna! Predprodaja vstopnic pri g. Zlati Brišnik.

Uporna priča. Pri tukajšnjem sodišču bi se morala javiti v svrhu zaslišanja neka Ana Š., ki je pred kratkim časom prišla iz umobolnice. Ker se na ponovni poziv ni javila, je sodnja odredila, da se mora privedi s silo. To delo je izvršila policija skupno z rešilnim oddelkom. Pred stanovanjem omenjene in njene sestre pa so naleteli na neobičajne ovire. Ko je Ana zaslišala, da je prišla policija, se je zabarikadirala v svojem stanovanju in šele s pomočjo ključavničarja je ušla policija z zdravnikom dr. Ipavicom v stanovanje. V stanovanju so naleteli na zelo vroč sprejem. Komaj sta namreč policaj in zdravnik stopila v sobo, je priletel proti njima lonec z vročo vodo; tekočina je zadela stražnika v lice ter ga prlično opekla. Z velikim naporom se je posrečilo konečno upornico obvladati in jo spraviti v rešilni avto. Odpeljali so jo na sodišče, odkoder je bila po zaslišanju izpuščena. Po izpustitvi se je zopet popolnoma normalno obnašala, ter sama ni vedela, zakaj se je sodišča tako bala.

Pomočniška preiskunja aprovizacijske zadruga v Mariboru se vrši dne 28. decembra t. l. za vse pomočnike, kateri pomočniške preiskunje še niso napravili ter se iste pozivlje, da se najkasneje do 6. decembra prijavijo predsedniku zadruga J. Pelikanu, Gosposka ulica št. 25.

Načelstvo oblastne strokovne obrtne zadruga brivcev, frizerjev in sorodnih strok v Mariboru naznanja vsemu občinstvu in vsem svojim članom, da morajo brivnice in damski frizerski saloni pred dnevom državnega praznika, to je v nedeljo, dne 30. novembra 1924 izjemoma od pol 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne biti odprte. Na dan državnega praznika dne 1. decembra morajo biti pa vsi obrtni lokali brez izjeme celi dan zaprti, in je vsem članom kakor tudi pripadnikom prepovedano vsako poklicno delo in sicer tudi izven obrtnega lokala in sicer pod strogo kaznijo. Izjemo ima samo gledališko delo in tudi isto samo izven obrtnih lokalov.

Odpiranje in zapiranje trgovin. Vsled tozadevnih vprašanj od več strani poroča trgovski gremij dodatno k svojem razglasu da smejo imeti oni obrati, ki se bavijo s prodajo svežih življenskih potrebščin, cvetličarne in trgovine s časopisi ob nedeljah in praznikih do 10. ure odprto kakor doslej (par. 14 zakona o zaščiti delavcev), tobakarne pa po posebnih predpisih s strani finančne oblasti do 12. ure, ki imajo pravico prodajati samo tobačne izdelke, papirčke in vžigalice. Razumljivo je tudi, da smejo obrati z mlekom in kruhom odpirati trgovine že ob 7. uri zjutraj.

Seno in slama na mariborskem trgu. V sredo, dne 26. t. m., so kmetje pripeljali osem vozov sena, dva voza otave in dva voza slame na trg ter so prodajali seno po 70 do 87.50 din., otavo po 75 din. in slamo po 62.50 din. Prodalo se je v kratkem času vse.

? Ali sem že obnovil naročnino ?

Tida

toaletno milo je dobro in vedno enako dobro

LISTEK.

Slovenske gorice.

Opis. — M. Ljubša.

Srednjo in južno Evropo napolnjuje nekaj gorski krog, sicer presekani po raznih rekah, da celo po ozkih morskih cestah in je po teh v manjši ali večji zvezi celo z gorovjem v Aziji. Ta krog, ki odpošilja razne panoge tudi na strani, ima v raznih delih razna imena. Najobširnejši del nam je znan pod imenom »Alpe«, ki se razpenjajo v velikanskem loku od tirenskega morja naprej proti zahodu, potem severu in končno proti vzhodu, kjer so na severu obmejene od Donave, na jugu pa od Pada in Jadranskega morja in pošiljajo svoje zadnje odcepke še globoko na Balkanski polotok. Majhen del tega gorovja ali njegovega ozemlja so Slovenske gorice, vrsta gričev ob nemško-slovenski meji, začenši ob Sulmi pri Lipnici in končavši z ravnino med Muro in Dravo, kjer se prva steka v zadnjo, v Medžimurju.

S Slovenskimi goricami se hočemo tukaj natančneje seznaniti.

I. Ime »Slovenske gorice«.

Ako pri nas koga vprašamo, odkod da imajo »Slovenske gorice« svoje ime, ti bode pač odgovoril: Saj so na Slovenskem in kamor pogledaš, je vse polno goric. Tako poje narodna pesem:

»Jeruzalem, kjer sladko vince rase,
Gorica sem in tje, gorica sem in tje . . .«

(Štrekelj, Slovenske narodne pesmi III. 359). Opomniti moramo, da pri nas »gorica« ni pomanjševalna oblika besede »gora« (Pleteršnik, Slov.-nemški slovar I. 233) ampak samosvoja beseda za vinograd, kakor tudi dr. Breznik, Slovenska slovnica (179) pravi: Mnogo samostalnikov na -ica nima več manjšalnega pomena, na primer . . . gorica . . . (kjer le pomeni »vinograd«). Isto je tudi »gorca«, kakor Slomšek poje:

»Sloven'c Slovenca vabi:
Če se ti pit ne gabi,
Tak pridi v gorco k nam,
Smo dobre volje tam.«

Da celo »gora« pomeni tuptam vinograd. Tako na primer se glasi narodna pesem iz Savinjske doline (Štrekelj o. c. III. 341):

»Le pridi prijatelj na mojo goro,
Bom vinca natočil, boš pil ga z meno.

Zamenjava pomena »hrib« z »vinogradom« je na Štajerskem popolnoma naravna; vsi naši vinogradi so v gričih, v ravnici k večjemu kakšne brajde. Enako je z besedo »vrh« z najvišjim delom hriba ali griča, tudi ta beseda nima v Slovenskih goricah več ali vsaj samo svojega prvotnega pomena, ampak to je »vinski hram«, »viničarija«, vobče vinograd, ki je ali od drugega skupnega gospodarstva oddaljen, ali pa ima vsaj svoj vinski hram. Izraz je pač nastal iz naravne prikazni v naših krajih, da so viničarije sezidane (»zidanica« je zidana klet) ali postavljena na vrhu ali grebenu ob vinogradih.

Da ime »gorica« in »vrh« ni prvotno vzeto od vinograda, ampak je prešlo šele s časom do tega pomena, nam kaže zgodovinski razvoj in izraz za Slovenske gorice v nemškem in latinskem pomenu. Že leta c. 1123 najdemo v neki listini: »inter Colles . . . willam Peznitza dictam fluuiolo qui Peznitz dicitur, contiguam«, slovenski: v Goricah vas z imenom Pesnica, ležeča ob rečici, ki se zove Pesnica. (Zahn UB I. 238 z letnico 1145; Jaksih MHDC. III. 233 z letnico [1123]). Izraz »Colles« je tukaj rabljen kot krajevno ime in izvira iz latinskega »collis« = mala gora, hriček. In okoli leta 1200 naletimo tudi na nemški izraz »Puheleren, dalje Puchel, Puchel, Bühel, kar pomeni slovenski: holm, holmec, gorica.« (Wolf, Slovar I. 294.)

Za slovenski izraz »gorice« nimamo nobenega starejšega vira; da pa je bil bržčas že od nekdaj v rabi, če tudi zaradi nemškega uradnega jezika nimamo za to starejših virov, moramo sklepati iz dejstva, da je že srednji vek ne samo za slovenski del dežele, ampak tudi za srednji in gornji Štajer poznal več krajevnih imen: Gorče, Goritz, Göritz, Gorica (ONB 220—222), ki vsa kažejo na krajevno lego na holmu ali hribu.

Izraz »Slovenske gorice«, »Windischbüchel«, »in collibus slovenicis« pred 16. stoletjem ni bil znan, prišel še je gotovo le v novejših časih v službeno rabo, brez da bi hoteli s tem tajiti, da je bil udomačen že davno prej.

Gotovo je tedaj, da izraz »Slovenske gorice« ne izhaja od krasnih in mnogoštevilnih vinogradov, ki so posejani po celem tem ozemlju, ampak iz goropisnega značaja naše ljube in krasne domovine, od malodane neštevilnih holmov, iz katerih se ta zemlja sestavlja. Nemški izraz in po njem tudi slovenski »Slovenske gorice« pa je nastal posebno tudi, da se naši griči razlikujejo od takozvanega nemškega Hügel- und Grabenland, srednještajerskega gričevja, ki je po Muri od naših Slovenskih goric ločeno.

II. Obseg Slovenskih goric.

Izraz »Slovenske gorice« se rabi v širšem in ožjem pomenu. Ali ne eden ne drugi obseg še je natančno in konečno določen. Saj še ne vemo več, s katerim delom Alp bi jo v zvezo spravili.

Mi stari smo se že nekdaj učili, da so Slovenske gorice zadnji razdelek ali odcep, panoga Golovca (Koralpe), ki se odcepijo od Kozjaka, se vedno bolj znižujejo in končno zgubijo v ogrski planoti in tako delajo vzhodni rob Alp.

V novejšem času pa pravijo, da se od Alp mora

ločiti takozvano srednještajersko gričevje, ki dela njim sama mo prednožje in je od njega potisnjeno proti ogrski planoti. Glej na primer Cilenšek, Kakšnih odnošajev nahajamo na Slov. Štajerju gledé zemlje in njenih prebivalcev? v Letopisu Slovenske Matice 1888. Po tem so Slovenske gorice nekako srednji del tega gričevja in sicer južni rob graškega kotla. (Dr. Šarabon.)

Zopet drugi zemljepisci, na primer dr. Umlauf, Die Alpen (1887) str. 37., ne prištevajo imenovanega gričevja več k Alpam, ampak je smatrajo za del velike ogrske kotline, in sicer njegov obmejni rob proti Alpam.

Vsako naziranje ima svoja dokazila; končno je vseeno, kateremu se pridružimo. Za prvo namreč, da so Slov. gorice nadaljevanje Golovca, je merodajno, da se tikajo Kozjaka na Pesniškem bregu in so ločene od tega po obeh Pesnicah, ki izvirata na imenovanem vrhu le kakih 100 metrov daleč narazen, ena teče proti zapadu in se steka v Sakovo, po isti v Sulmo in po tej v Muro, druga teče proti jugovzhodu in se zliva v Dravo pod Ptujem.

Za drugo naziranje pa ni brez pomena pogled na zemljevid, kjer se z lahkoto opazi, da so Slovenske gorice pravzaprav le južno nadaljevanje onega srednještajerskega gričevja, katero se precej nizko loči od Golovca med izviri potokov Sulme in Laznice in napolnjuje celo ozemlje med njima, takozvano sausalsko gorovje, proti Slovenskim goricam tudi križeško gorovje ali Kreuzberg imenovano. Zadnje loči od Slovenskih goric potok Sulma; a če se pazi na ozko sotesko, katero preteče imenovana voda med njima od Breznice naprej do Hamzah in zopet ob sekovskem hribu, se ne more tajiti, da je bržčas v starem času zbrana voda v jezeru med Golovcem, Kozjakom, sausalskim gorovjem in Slovenskimi goricami našla pot do manjšega jezera ob Hamzah in potem na ravnico v Sulmo in tako v Muro. Na ta način je tudi razumljivo, zakaj se Slovenske gorice od Pesniškega vrha naprej razprostirajo tako na severozahod, kakor na vzhod. S tem pa pridobimo tudi nek podstav za našo razdelitev in omejitvev Slovenskih goric, kakor se bode pozneje pokazalo.

Kar se zadeva obsega ali ozemlja Slovenskih goric, smo že omenili, da v tem nimamo enotnega naziranja. Zdi se nam najpripravnejše, če tukaj uredimo posamezna naziranja in jih po časovnem redu razvrstimo, kakor jih najdemo navedena.

1. V nekem pisanem seznamu krajev, vod in gorovja za obe Avstriji in Štajersko iz druge polovice 16. stoletja zasledimo najstarejšo označbo Slovenskih goric. Glasi se: (Slov.) »Gorice«, ali »v Goricah«, od Ernovža do Maribora, dve milje široko se pravi »v Goricah«, to je širina, dolžina pa je 9 milj blizu do Ljutomera. (Steierm. Geschichtsblätter IV, 1 fl. str. 18; po tem spisu je »Ormož, mesto ne daleč od Mure!«)

2. A. J. Caesar, oče štajerske zgodovine, ki je tudi podlaga Krempl-ovih »dogodivšin«, omenja v svojem Opisu štajerske vojvodine (l. 1773) samo slovenjegoriško vino kot dobro poznano, in da je Veržej (še) v Slov. goricah.

3. Jožef Karl Kindermann je izdal leta 1798 v Gradcu knjigo: Repertorium der Steierm. Geschichte, Geographie itd. V tej knjigi beremo na strani 645. pod »Windische Büheln«: »Slovenske gorice, velika pokrajina med Muro in Dravo, in gričev in goric, skozi katere tečeta Pesnica in Ščavnica.« Nadaljnega obsega ne popisuje; samo pri živinoreji imenuje posebej kraje: Jarenina, Sv. Jakob, Sv. Jurij, Sv. Kungotó in Sv. Marjeto.

4. J. Schmutz, Histor.-topogr. Lexicon von Steiermark, 1822, I., 456 razumeva pod izrazom »Slovenske gorice« samo ono panogo med Ščavnico in Pesnico, od Sv. Ilja do Kamensčaka, naše »Srednje Slovenske gorice.«

5. Prvi, ki se peča s Slovenskimi goricami v daljšem spisu, je mariborski profesor G. Mally v Steierm. Zeitschrift. Neue Folge. III. Jahrg. I. Heft, Grätz 1836, pod naslovom »St. Urban bei Marburg in die Windischen Büheln.« (Str. 96—115.) Med drugim piše: Ravno vzhodnje od Sv. Urbana se razprostira, kakor daleč oko sega, mnogovrstno oblično valovje Slovenskih goric. Ta pokrajina . . . leži med Muro in Dravo in je obkoljena od dveh vrst gričev, ki potekajo več ali manj blizu obrežja omenjenih rek od zapada na vzhod. Ena se loči od visočine Remšnika pri Trautenburgu (pri Lučanah) in se razprostira po Pesniškem vrhu severovzhodnje proti Ernovžu, doseže v Svečinskem vrhu in Plavču svojo najvišjo višino, poteka čez Gornji Cmurek, Radgono do Kapele in se zgubi v spodnjo Ščavniško dolino. Druga ni manj kot stranska proga, skoraj velikobolj nadaljevanje Remšnika, ki v Bresterniških in Kamniških goricah zahodnje od Maribora naglo pada, potem se pa ob levem bregu Drave v vrsti gričev Vorderberg, Sv. Peter čez Steinberg na Vurberg, Ptuj, Polensak in Veliko Nedeljo razprostira, kjer se izgubi v obronke ljutomerskih goric proti Dravi. (Mally je tukaj pozabil na spodnjo Pesniško dolino!)

(Dalje prihodnjič).

Adresar za Slovenijo najnovejše izdaje se dobi pri knjigarni »Sava« v Kranju proti predplačilu 100 din., ali po povzetju, kateremu se priračuni še poštnina.

Proda se skoraj popolnoma nova salonska suknja. — Tattenbachova ulica 15, prtiličje levo. 731

Svarilo. Vsakega svarimo, našemu sinu Ivanu Grašiču iz Bohove denar ali kakšne druge vrednosti dajati, ker mi nismo v nobenem slučaju zanj plačniki. — Jakob in Ivana Grašič, gostilna. 733

Mizarji. Okras za rakve, tepete, tančico itd. kupite najugodnejše pri Drago Rosina, Maribor, Vetrinjska ulica št. 26. 736 2—1

Naznani'o

Čast nam je cenjenemu občinstvu naznaniiti, da smo otvorili v palači Zadrúžne gospodarske banke v Mariboru, Aleksandrova cesta 6

zalogo svojih tovarniških izdelkov.

Tam se bodo prodajali od sedaj naprej na debelo in na drobno izključno le naši izdelki, kakor: bronasti zvonovi, kovinasta roba, kuhinjska posoda iz aluminija, kletarski predmeti itd., že znano solidno izdelani, po najnižjih tovarniških cenah.

Prevzamemo tudi popravila strojev v strokovno izpeljavo, zlasti tudi težka varilna in kovaška dela. — Za obilen obisk se cenj. občinst. najuljudneje priporočamo

Inž. J. & H. Bühl

livarna zvonov in kovin in tovarna strojev,
Maribor

Tovarna vijakov

Splošno stavbene družbe

Maribor, Aleksandrova 12

Vijaki za les vsake vrste in vsake velikosti, zakovice za pločevino iz železa, bakra, medenine in aluminija.

SUKNO

kangarn in ševijot za moške in ženske obleke, flanele, barhende, hlačevino, pletene ženske jopce, izgotovljene muške in ženske obleke, površnike, otročje obleke, dežne plašče in vseh vrst manufakturno blago kupite po ceni pri

F. Starčič,

MARIBOR. Vetrinjska ulica 15. MARIBOR.

SALAMA

prvovrstna
novo blago
povsem zrelo

se dobi povsod.

Prva hrvatska tvornica salame,
preka enoga mesa in masti

M. G. Ilić & sin. d. d.
Petrinja.

Generalno zastopstvo za
Slovenijo:

R. BUNC in drug
Ljubljana — Celje — Maribor.

Najboljša in najcenejša darila za Miklavža in Božič

se dobijo samo v galanterijski trgovini
Josip Milnarčič, Maribor, Glavni trg št. 17.
Pri nakupu od Din. 100.— dalje 5 odstot. popusta.

Pozor, če vlijarji!

Gornji deli za čevlje, gotovi in po meri,
iz najboljšega usnja se dobijo po najnižjih
cenah v trgovini usnja in čevlj. potrebščin

M. OŠLAG, Maribor, Aleksandrova c. 13.
Izvrševanje strokovno in čisto.

Primerna in praktična

: miklavževa in božična darila :

priporoč

DRAGO ROSINA, Vetrinjska ul. 26

zaloga galanterije, drobnarije, parfumerije, vrvarskih
735 in pletarskih izdelkov. 2—1

PERJE

za zglavnike, puh za pernice, žimo, afrik in cvilih za žimnice, platno za prtice in vse drugo posteljno perilo, odeje šiivane in flanelaste, preproge, zastore, posteljne in kavne garniture, namizne prte, prodaja v velikanski izbiri in čudovito nizkih cenah veletrgovina R. STERMEČKI, CELJE, št. 334. Ilustrovani cenik zastoj! Trgovci engros cene. 481 16

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

VRVI ZA ZVONOVE

nudi vr-varna: : Ivan N. Adamič, Vetrinjska ulica 20

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Svinjske kože

kupuje po najvišjih dnevnih cenah
JOSIP ROSENBERG, MARIBOR,
Slovenska ulica 1.

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pi-sarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji stiskalnic 'Patent Rudl'.
Postrežba točna! Cene zmerne!

VOLTA

DOMAČA ŽARNICA

TOVARNA VOLTA D.D. MARIBOR

NAZNANILO OTVORITVE.

Cenjenim damam uljudno naznanjam, da sem otvorila v Ruški cesti št. 7 II. nadstropje

DAMSKI MODNI SALON.

Izdela bomo razne toalete, kostume itd. po najnovejši modi od priproste do najfinejše izpeljave po najnižjih cenah. Za obilni obisk se priporoča FRANCISKA ROBAR.

Ia trboveljski premog, kosovec in kockasti, Ia ostrauski koks, kosovec, Ia bukova drva, cepana in žagana po najnižjih dnevnih cenah pri

DAVORIN JOHAN IN DRUGOVI družba z o. z.
Maribor, Gregorčičeva ulica št. 1.

Tovarna za izdelovanje likerjev, dezertnih vin in sirupov

Perhavec & Valiak

MARIBOR Meljska cesta 3. MARIBOR

priporoča predvsem svojo veliko zalogo najizbornejšega Vermouth-vina, od najslovitejših zdravnikov kot splošno in najučinkovitejše sredstvo proti različnim bolestim ter zlasti rekonvalescentom in slabotnim priporočenega. Poleg tega se dobijo in so vsak čas na razpolago najrazličnejši likerji, rum, konjak in slivovka, vse najboljše kvalitete.

Zahtevajte cenikel! 676 11-1

Krasne božične jaslice za cerkve v dveh velikostih 151 in 136 cm dolge, popolnoma opremljene, s 25 kipi ima v zalogi tvrdka delavnica za cerkveno umetnost

ALOJZ ZORATTI
MARIBOR Strossmajerjeva ulica 3 MARIBOR
Ceniki in slike na razpolago.

Kdor v „Straži“ oglašuje, uspeha gotovo se raduje!

Špecialist za usnjate obleke, klobuke kape in ročne torbice v vseh barvah, se priporoča za obilen obisk. Ivan Smid, krojač Maribor, Radvanjska c. 11. 729

Predivo kupuje po najvišjih cenah ali zamenja za gotove vrvi tvrdka Ivan N. Adamič, Maribor, Vetrinjska ul. 20. 613

Galoše

in snežni čevlji prvovrstnih znamk so pravkar dospeli ter se dobivajo pri tvrdki

JOS. MORAVEC
V MARIBORU
Slovenska ulica št. 12.
Popravila galošev in snežnih čevljev se točno izvršujejo. 727 3

CUNJE

trojaške, suknjene in platne na odpadke, staro železje kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,
Maribor, Dravska ulica 13.
Esmenjam tudi staro železje, katero je za vporabo, s ko-vatnimi odpadki in vilitina,

!! Za ženske in otroke !!

Velika izbira pletenih jopic, bluz, oprsnikov, jumperjev, robcev, kostumov, pelerin, kopic, celih oblek, sviterjev, dokolenic i. t. d., vse lastnega izdelka in po zelo nizkih cenah. Vsa naročila po meri se izvršijo točno po želji v

lastni pletarni

Marije Vezjak

Maribor, Vetrinjska ulica 17.

Bluze se vežejo od 50—80 D.

Bo ninjajte se Dijaške večerje!

Najlepša in najcenejša božična darila

so slike iz fotografičnega atelje-ja MAKART samo Gosposka ulica 27, nasproti hotela „Pri zamorcu. Prosim za pravočasna božična naročila.

Trgovci! Trgovci!

Zelite si ohraniti stalno odjemalce, držite v svoji trgovini le najboljše blago, zato prodajajte samo in izključno le

CETINA TESTENINE

katero so priznane najboljše!

CETINA je največja in najmoderneje po napolitanskem vzoru urejena tovarna testenin v Omišu, Dalmacija.

CETINA proizvaja najboljše in radi tega najcenejše testenine, tekmuje z najboljšimi domačimi in inozemskimi proizvodi.

CETINA si je osvojila brez vsake reklame vsa glavna tržišča v tuzemstvu.

CETINA izdelke pozna ves trgovski svet od Maribora do Bitolja in od Subotice do Cetinja.

CETINA testenine, zaradi zelo velike hranivosti in najboljše kakovosti, ne smejo manjkati ne na bogati, ne na siromaški mizi!

CETINA testenine se dobijo v vsaki boljši trgovini!

Glavno zastopstvo:
Stanko Pallaš, Maribor, Koroščeva ul. 5.

Kje kupiš najcenejše ure, zlatnino, srebrnino in optične predmete?

Samo v Mariboru pri **A. Kiffmann-a** nasledniku na Aleksandrovi cesti št. 27, zraven glavnega kolodvora.

Budilke izvrstne 90 D komad. Stenske ure od 80 D na prej. Žepne ure nikelnaste od 75 D naprej. Žepne ure srebrne od 200 D naprej. Poročni prstani 14 karat zlati par od 400 D naprej. Poročni prstani 6 karat zlati pa od 240 D naprej. Poročni prstani ameriškansko zlato par 50 D. Poročni prstani srebrni par 40 D. Očale natančno

po predpisu od 30 D naprej. Nadalje vedno v zalogi vremeniki, toplomeri in vage za žganje, vino, mošt, mleko lug itd. Za vsako pri meni kupljeno blago dobite pisno garancijo. Lastna popravilnica za ure, zlatnino in optiko. Popravila se izvršujejo precizno in po najnižji ceni. 728 Za popravila se jamči.

